

Livet er mer ...

Tips om personer som er engasjert i aktiviteter eller har hatt opplevelser som ikke er relatert til legeyrket, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Intensivkunsteren

Hans Huldt bildelegger kontrastene i legelivet: Død og sorg i gråsonen etikk og teknikk. Enten arbeidsstedet er i Norge eller fremmede kontinenter, bruker han kunst som sikkerhetsventil.

Det er en ganske vanlig marsdag på Helgelandskysten. Som vanlig er også den svenske legen Hans Huldt på jobb, nå som vikar ved intensivavdelingen. Omkring 17 uker per år arbeider han som eneste anestesilege ved Sandnessjøen sykehus – 24 timer i døgnet, to uker i strekk.

Fem minutters gange fra sykehuset ligger Alstahaug kunstforening. På veggene i foreningen henger «Bilder från en läkares liv». Mens lokalet fylles sakte med folk, ringer vakttelefonen. Etter en kort samtale tar Huldt seg tid til å åpne utstillingen.

Han trenger ikke å løpe denne gangen.

Inntrykk og uttrykk

– Arbeidet på intensivsen er å arbeide med de aller sykeste, med den største smerten og den største sorgen, sier 67-åringen.

Hans karriere på intensivavdelinger i hjemlandet Sverige og i andre land startet på 1970-tallet. Samtidig begynte han å fylle store lerreter, som alle tematiserte døden.

– Jeg måtte male for at hjernen skulle ha en sikkerhetsventil. Inntrykkene var sterke, og dette var min måte å få opplevelsene ut av systemet, sier Hans Huldt.

Flere av de besøkende på galleriet står i små grupper ved bildene; mange er kolleger. De snakker lavmælt. Sterke inntrykk er blitt til like sterke uttrykk. Noen av bildene skriker fra veggen. De er av nyere dato.

– Jeg arbeider med døden hver dag. Jeg har andres liv i mine hender. Og sammen med døden følger sorgen, konstaterer opphavsmannen.

Sensuelt

Hans Huldt la kunsten vekk en lang periode. Men ønsket om å uttrykke seg visuelt, meldte seg igjen. Han arbeidet både

i New Zealand og i Midt-Østen, nærmere bestemt i Kuwait og i Saudi-Arabia. Der var det ikke praktisk mulig å bruke tradisjonelle lerreter. Den bærbare datamaskinen ble løsningen.

Tegne- og bildeprogrammer gjorde det mulig for ham å fortsette den kreative prosessen. Siden da har Huldt brukt PC-en mye.

– Teknikken er å forstørre detaljene for så å gå ned i rett størrelse, forklarer han. – Når det gjelder å legge farge og struktur, er maskinen helt fabelaktig. Fargene kan varieres i det uendelige. En kan gjøre om og om igjen, inntil motivet fremstår slik jeg hadde tenkt.

Likevel er de «gammeldagse» malersakene fremme stadig oftere. – Det er mer sensuelt og konkret, smiler Hans Huldt.

Dilemmaer

Han har alltid likt å fortelle med bilder. Men legen kan ikke forestille seg et liv som «bare» kunstner.

– Jeg kunne ikke ha vært uten inntrykkene fra helsevesenet. Det jeg uttrykker i bildene er mitt liv, og mye av mitt liv har vært innenfor sykehusets vegger. Jeg har vært på de mest intense avdelingene; intensiv og fødsel. Det gir meg fundamentet for å lage de visuelle fortellingene mine.

I Alstahaug kunstforening er dikt, skrevet av den svenske gynekologen Elsa Lena Ryding, inkorporert i flere av bildene (se neste side). Huldt og Ryding arbeidet sammen allerede på 1970-tallet.

– Hennes dikt fanger eksakt opp dilemmaene som er i helsevesenet. Du kan si hun dyttet meg i rett retning. Samarbeidet var viktig fordi det oppmuntret meg i en periode jeg ikke malte. Vi delte mange opplevelser; jobbet også sammen på de samme stedene. Vi deler interessen for døden, for å si det slik, sier Hans Huldt.

I det ene utstillingsrommet etter det andre, veves ord og farger sammen. – Det var gitt fra starten at diktene skulle være inni bildene, siden vi igjen skulle gjøre noe sammen til denne utstillingen, slår bildekunstneren fast.

Når Hans Huldt jobber i Sandnessjøen, er han på post hele døgnet – så også da han skulle åpne utstillingen i Alstahaug kunstforening. Foto Martin Steinholt

Tøffe valg

De store paradoksene i medisinen har alltid interessert ham. Tilskueren blir minnet om dem mens man studerer bildene fra et langt legeliv.

– De siste 30 år har det skjedd en revolusjon innen mitt fagfelt. Bedre behandlingsmetoder førte til problemer vi ikke hadde tenkt på. På avdelingen greide vi å behandle pasientene mye bedre enn før; det som hadde vært dødelig ble bagateller. Men mange av de samme pasientene fikk andre problemer og komplikasjoner. Det ble rett og slett vanskeligere å si hvem som ville overleve, sier Hans Huldt.

En legekollega studerer et av motivene i utstillingen, og nikker gjenkjennende.

– Ofte og oftere var det snakk om å slå av respiratoren. Men det var tøffe valg, siden det ble vanskeligere og vanskeligere å vite hvilke pasienter som ville greie seg, sier Huldt. Det psykiske presset ble tøft for alle, husker han: – Enkelte pårørende brøt sammen fordi pasienten levde, men samtidig ville ikke personen kunne leve uten respiratoren. Pasienten kunne ligge slik i uker. Hvem skulle bestemme når maskinen skulle slås av?

Han kaller dette en gråson, mellom etikk og teknikk. Siden han har et så bevisst forhold til død og smerte, hvordan tør han å jobbe som lege?

– Det er bare én ting å gjøre. En må forsone seg med det. Det er livet, med døden som bakgrunn. Så går man videre.

Martin Steinholt
Sandnessjøen

«Under naglarna» er et av diktene som gynekologen Elsa Lena Ryding har skrevet, og som anestesilegen Hans Huldt har innarbeidet i bildene sine

>>>

På grund av bristande rutin
 hann jag inte ens få på plasthandskar
 när de kom springande med Döden
 Ingen kände honom
 hans missfärgade ansikte
 hans tröga kropp
 den illaluktande vätskan
 som stod i höjd med tandraden
 Någon tvingade hans hjärta
 att låtsas återuppta funktionen
 Vi pumpade
 hans blödande lungor
 Han låg där
 med sina obönhörliga pupiller
 Till slut förstod vi
 Då lämnade vi den mäktige
 Då skydde vi hans rum
 och bytte arbetskläder
 Jag gick till mina plikter
 med de outplånliga doftspåren
 av döden under naglarna

Elsa Lena Ryding

